

„FIGYELŐ”
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
BUDAPEST
Telefon: 971-46.

Lap: UJSÁG (BUDAPEST)
1934 aug. 19.

A SAXLEHNER-HÁZ

A Nemzeti Bank Nyugdíjintézete vásárolta meg az
Andrássy-uti Saxlehner-palotát

Jövő évben lesz ötven esztendeje, hogy 1885-ben Saxlehner András, a Hunyady János-keserűvizes Saxlehner az Andrássy-ut elején felépítette háromemeletes, akkoriban csodaszámba menő palotáját. Az Andrássy-ut, amely nem sokkal azelőtt változott át Sugár-utról Andrássy-utra, akkoriban kezdett kiépülni.

Egymásután építkeztek a Harkányiak, akkoriban épült a Krausz-palota, a Darányi-palota és így tovább sorra kezdett kialakulni a mai Andrássy-ut. Talán egyiket sem építettek olyan szeretettel, gondnal és olyan rengeteg pénzzel, mint amilyen a Saxlehner-palota épült.

Hogy mekkora fényt és pompát pazaroltak rá, mi sem bizonyítja jobban, minthogy egyik leghíresebb freskó-festőnkkel, Lotz Károllyal festették a falakat. Ezek a festmények még ma is teljes épségben díszlenek a kapubejárat menyzetén, az első emelet folyosója fölött és abban a lakosztályban, amelyben e pillanatban a gyáripari igazgatóknak van az egyesületük és amelyben azelőtt a ház gazdája, Saxlehner lakott feleségével.

Régi selyemkárpitok

Rendkívül érdekes és a régi munkát dícséri, hogy ebben a pillanatban is ugyanazok a selyemkárpitok ragyognak az egyes lakások falain, amelyeket ötven esztendővel azelőtt ragasztottak rája. A faburkolatokat Thék Endréék készítették remekbe, a laka-

losmunkákat az akkori lakatoscéh egyik leghíresebb tagja, a Jungferék végezték el és a palotát díszítő szoborműveket Széchy szobrász, aki a Baross-szobrot alkotta.

A keserűvizes Saxlehnerékről az egész világon beszélnek. Ismerik ezt a nevet: Hunyady János-keserűviz a Tüzföldtől az Északi-sarokig és Kaliforniától Vladivosztokig. Pedig senki sem tudja, vagy csak igen-igen kevesen, hogy milyen nagy utat tett meg a Saxlehner-család 1842-től a mai napig?

A községi takácsok

A Saxlehner-familia községi eredetű. A keserűvizüzemet megalapító Saxlehner András édesapja posztószövő és festőmester volt Köszegen. Különösen az akkoriban nagy divatban levő magyar posztót gyártották egészen addig, amíg a szövőszéket föl nem találta egy furfangos német és ezzel megöléssel fenyegette meg a híres községi posztósokat.

Az öreg Saxlehner András fiát, hogy haladjon a korrall, Bécsbe küldte tanulni és Saxlehner András Bécsből egyenesen Budapestre jött, ahol „Gebrüder Saxlehner” néven 1842-ben posztóüzletet nyitott. A szabadságharc itt találta az ifju Saxlehner, aki min-

CSALÁDI GYERMEKOTTHON

Modern nevelőintézet telektani alapon. Bentlakás. Kor-repetálás. Német játszóiskola (óvoda) Svájci vezetés.

Budapest, VII.,
Thököly-ut 61.

Telefon: 369-61

plő
isőjének a
lyat
ü Schmollpasta.

den további nélkül fölcsapott nemzetőrnek, de amikor Kossuth hadseregének katonái posztóra volt szüksége, hazaküldték posztót gyártani. Kossuth Lajos kihallgatáson is fogadta Saxlehner Andrást és ezt mondotta neki:

Pesten üzletet nyitnak

— Maga csak menjen haza és folytassa a magyar szövet gyártását, mert erre nemcsak a katonának, hanem a polgároknak is nagy szükségük van. Fejlesztetni kell a magyar ipart!

Igy maradt Saxlehner András a váciutcai posztóüzletben, ahol egészen 1850-ig dolgozott. Különösen nagy volt a vevőköre a pestkörnyéki kisgazdák között és így a pestkörnyéki sváb falvak lakossága járogatott be Saxlehnerékhez. Vásárlás közben — jó boltozhoz illően — Saxlehner el-elbeszélgetett vevőivel és megkérdezte, milyen lesz a termés, mit csinálnak a gyerekek és így tovább édesgetve magához a vevőket.

A sváb paraszt rossz izü vize

1861 telén egy sváb gazda kereste fel és néhány méter posztót vásárolt. Beszélgetés közben a paraszt felsóhajtott:

— Mi a baj, gazduram, hogy ekkorát sóhajtsz?

— Az a bajom, hogy nincsen vizünk — felelte a Kelenföldtől néhány kilométernyire tanyáján lakó sváb.

— Hát ásson kutat, nem olyan drága az! — adta a jótanácsot Saxlehner András.

— Eppen itt vert meg az Isten — felelte nagybúsan a sváb —, mert már hat helyen is ástam kutat, de olyan rettenetes rossz a víz, hogy nem issza a jószág. Nem tudtuk elképzelni, mi a baja a marhának a vízzel, hát megkóstoltam én. Uram, másnap reggelre minden étel kiszaladt belőlem. Ha nem hiszi az ur, üljön fel a szekre, ki-viszem: nézze meg maga.

Csodavíz — Budapest mellett!

És Saxlehner András ki is ment, meg is kóstolta a vizet és egy üveggel hozott magával. Felkereste a budapesti városi fizikust akkor ez volt még a neve a tisztifőorvosnak — és arra kérte, kóstolja meg, vizsgálja meg, hátha valami gyógyvíz és jó lesz reuma ellen.

— Négy nap múlva majd eljövök a választ, — szólt Saxlehner András és lefektette a hat forint vizsgálati díjat, mert ennyit kért a pestvárosi fizikus a vizsgálatért.

Négy nap múlva ez volt a válasz:

— A kelenföldi sváb paraszt vize a legerősebb hashajtó, amely öt százalék sőt tartalmaz. (A rendes ásványvíz is hasonló laxatív viz öt ezrelék sőt tartalmaznak.)

Saxlehner András több üveggel hozatott be a sváb paraszt keserűvizéből és odaadta orvosoknak, kórházaknak, hogy próbálják ki. A próba fényesen bevált és közölték Saxlehner Andrással, hogy víze páratlan természeti kincs, amelynek forgalomba hozatala áldást hoz az emberiségre.

32.000 palacktól — 9 millió üvegig

1862-ben Saxlehner András megvásárolta a sváb parasztól azt a földadarabot, amelyen a kutak voltak, berendezte és tölteni kezdte az üvegeket. Már az első esztendőben 32.000 palackot adott el, vásárolták az összes kórházak, sőt Ausztria is érdeklődést mutatott a „csodavíz” iránt.

keserűviznek nevezett víz egész Európára terjedt, terjedt az akkor még csak szerte, amíg azután néhány év múlva Saxlehner András elkeresztelte a vizet „Hunyady

János-keserűviznek". Alig husz esztendő alatt megismerték az egész világon, amit az mutat a legjobban, hogy évi kilenc millió palack kerül forgalomba.

1914-ben már augusztusban tulmentek tízmillió palackon, amikor a háboru ezt a forgalmat is megakasztotta. Megszakadtak a külföldi összeköttetések, de mi sem mutatja jobban a Hunyady János népszerűségét minthogy már a forradalmak alatt a külföld minden tájáról megindult az érdeklődés, miképpen lehetne felvenni az összeköttetés fonalát.

Az örökség és a sok örökös

A viz népszerűségének növekedésével egyenes arányban gyarapodott a Saxlehner-család vagyona is és már az öreg Sax'ehner András régen örök pihenőre tért, amikor fiai vették kezükbe az üzletvezetést. Ma már a „fiuk" is öregurak és amikor rájuk szakadt az Andrássy-ut 3. számú ház örökségképpen, elhatározta a család, hogy mintsem, hogy százegynéhányan legyenek háztulajdonosok: inkább eladják a házat.

A Nemzeti Bank Nyugdíjintézete jelentkezett vevőnek és 600.000 pengő készpénzért vásárolta meg az ingatlant. A pénzt az örökösök egymás között szétosztották. A legtöbbje ugyancsak ingatlant vásrolt a ráeső részből, a Nemzeti Bank Nyugdíjintézete pedig elhatározta, hogy modernizálja és restaurálja a műemléknek számító palotát.

Már állványok is állnak a ház belső részében és festőkkel, iparművészekkel folynak a tárgyalások, mert nagy gond, kinek a kezére bizzák Lotz Károly remekművének a restaurálását. Hogy ki lesz ez a művész, arról még nem történt döntés. Műértőkből álló bizottság a napokban fog ebben a kérdésben dönteni.